دانستنی‌ها
شهروند ۶
دوشنبه ۱۹ آذر ۱۳۹۷ | سال ششم | شماره ۱۵۶۶
www.shahrvand-newspaper.ir

در هر بار تمرین پناهگیری، در محل‌های امن پناهگیری کنید تا انجام این عمل در زمان وقوع زلزله، نیاز به صرف وقت نداشته باشد.

پرتره

فیلسوف همه چیزدان

محمد بن احمد بن رشد اندلسی، معروف به ابن رشد، از معدود فیلسوفان مسلمان است که غربی‌ها به مطالعه افکارش علاقه دارند. او سال ۱۱۲۶ میلادی در قرطبه (کوردوبای کنونی) از شهرهای اندلس (اسپانیای کنونی) به دنیا آمد و طی بیش از نیم‌قرن اندیشه‌ورزی، به تبیین جایگاه شریعت و فلسفه، اختیار و تقدیر، ازلی بودن عالم، خدا و صفاتش و همچنین اخلاق و سیاست پرداخت. در غرب ابن رشد را با نام «اورئوس» Averroes می‌شناسند. او با این که از مسلمانان سنی و پیرو مذهب مالکی بود، مانند بیشتر فیلسوفان در مقاطعی هم از سوی برخی علمای سنی مورد لعن و طرد واقع شد و هم از سوی کلیسا مورد مواخذه قرار گرفت. ابن رشد، ۸۲۰ سال پیش در چنین روزی (۱۰ دسامبر ۱۱۹۸) در مراکش درگذشت.

تذکره

آقای نمایشنامه‌نویس

۸۲ سال پیش در چنین روزی (۱۰ دسامبر ۱۹۳۶)، لوئیجی پیراندلو، نمایشنامه‌نویس شهیر ایتالیایی در رم درگذشت. «شش کاراکتر در جست‌وجوی یک نویسنده» معروف‌ترین اثر پیراندلو است که از زمان نگارش در سال ۱۹۲۱ تا همین امروز بارها در کشورهای مختلف روی صحنه رفته است. «شش کاراکتر در جست‌وجوی یک نویسنده» که جزو شاخص‌ترین نمایشنامه‌های گونه «پوچ‌انگاری» به شمار می‌رود، جزو تاثیرگذارترین آثار جنبش نوگرایی در هنر نیز محسوب می‌شود. اما پیراندلو فقط نمایشنامه‌نویس نبود و داستان‌های کوتاه او نیز در ادبیات ایتالیا جزو آثار شاخص هستند، به‌طوری که خالق خود را در قامت یکی از بزرگ‌ترین نویسنده‌های ایتالیا در قرن بیستم به دنیا معرفی کرده‌اند. از جمله آثار مهم پیراندلو می‌توان به «درد مطبوع»، «عشق بدون دلبستگی»، «سفیدی‌ها و سیاهی‌ها»، «مسخره مرگ و زندگی»، «نوبت»، «زمان»، «زن مطرود»، «هانری چهارم» و «بیست داستان» اشاره کرد. پیراندلو در خانواده‌ای ثروتمند به دنیا آمد، اما جایی که در آن زندگی می‌کرد، مکانی رشدنیافته بود که مردمانش در سختی و عسرت زندگی می‌کردند. او در داستان‌های خود بیش از هر چیز به زندگی این دسته از مردم ایتالیا پرداخته است.

فوکوس

دوروتی کانتس و پدرش در مسیر رفتن به مدرسه - ۱۹۵۷ | عکس: داگلاس مارتین

چهارم سپتامبر ۱۹۵۷ میلادی، خانواده کانتس که از اهالی رنگین پوست شهر شارلوت (کارولینای شمالی) بودند تصمیم گرفتند بر اساس رای دیوان عالی آمریکا که تحصیل دانش‌آموزان رنگین پوست در مدارس سفیدپوستان را مجاز می‌شمرد، چراغ اول را روشن کرده و دختر ۱۵ ساله خود دوروتی را در نخستین روز سال تحصیلی به مدرسه «هری هاردینگ» بفرستند. دوروتی و پدرش در طول مسیر بارها مورد اهانت قرار گرفتند و در مدرسه نیز دانش‌آموزان سفیدپوست برایش سنگ تمام گذاشتند! دوروتی تنها ۴ روز این رفتارها را تاب آورد و نهایتا از تحصیل در مدرسه سفیدها انصراف داد.

فرجام

مرگ دینامیت‌ساز

۷۱۱ سال پیش در چنین روزی، در پنجمین سالگرد درگذشت آلفرد نوبل، شیمیدان و مهندس شهیر سوئدی، نخستین سری جوایز نوبل به برندگان اهدا شد. بر اساس وصیت آلفرد نوبل، آکادمی نوبل می‌بایست هر سال به ۵ نفر که در رشته‌های فیزیک، شیمی، پزشکی، ادبیات و صلح بیشترین خدمت را به مردم کرده‌اند، این جایزه را اهدا کند. آلفرد نوبل ۲۲۱ سال پیش در چنین روزی (۰۱ دسامبر ۶۹۸۱) در ایتالیا درگذشت. او عمده شهرتش را مدیون اختراع دینامیت بود؛ هر چند که کارخانه مواد شیمیایی او و همچنین کمپانی اسلحه‌سازی‌اش چیزهایی می‌ساخت که ۰۰۱ برابر کشنده‌تر از دینامیت بود. در افواه این‌طور معروف است که نوبل به دلیل پشیمانی از اختراع چیزهایی که از آنها برای کشتن انسان استفاده می‌شد بر اهدای جایزه نوبل در وصیتنامه‌اش تأکید داشت، اما به گواه تاریخ نوبل تا آخرین روز زندگی نظارتی دقیق بر کارخانه‌های اسلحه‌سازی‌اش داشت و درآمد سرشار ناشی از آنها را در بانک‌های سوییس و سوئد ذخیره می‌کرد. نوبل هیچ‌گاه ازدواج نکرد؛ بنابراین وارث خاصی نداشت و بعد از مرگ عمده ثروتش در راه اهدای جایزه نوبل صرف شده و می‌شود.

دژاوو

از تاچر تا مرکل، باز تعریف معنای زن قدرتمند

با اعلام کناره‌گیری آنگلا مرکل از رهبری حزب دموکرات مسیحی آلمان، نمایندگان این حزب آنگرت کرامپ کارنباوئر را به ریاست این حزب برگزیدند. مقامی که طی ۱۸ سال گذشته در اختیار یکی از قدرتمندترین زنان آلمان یا شاید هم جهان بود و به نوعی راه را برای صدراعظمی خانم کرامپ کارنباوئر در سال ۲۰۲۱ میلادی بازمی‌کند. آنگلا مرکل که پیش از این اعلام کرده در سال ۲۰۲۱ همزمان با پایان دوره دولتش از وادی سیاست نیز خداحافظی می‌کند، از نوامبر ۲۰۰۵ مقام صدراعظمی آلمان را برعهده دارد. او اگر بخت یارش باشد و تا سال ۲۰۲۱ که پایان دوره قانونی دولت است بر سر کار باشد، همچون هلموت کهل صدراعظم فقید آلمان رکورد ۱۶ سال حضور در این مسند را رقم خواهد زد.

آلمان قدرتمند است، پس مرکل نیز قدرتمند است!؟

تاریخ قدیم و معاصر جهان کم زنان قدرتمند به خود ندیده است. از ملکه ویکتوریا، کاترین دی مدیچی و ملکه ایزابلا که زمانی دنیا بر سر انگشت تدبیر آنان می‌گشت، تا دوران معاصر و ظهور تعاریف جدید از زن قدرتمند که در شخصیت‌هایی چون اپرا وینفری، مادر ترزا، آنگ سان سوچی و

حتی سیاستمدارانی چون فدریکا موگرینی، هیلاری کلینتون، ترزا می و البته آنگلا مرکل تبلور یافته است. آلمان خصوصا پس از اتحاد با نیمه شرقی خود در سال ۱۹۸۹ میلادی، رفته‌رفته به یک قدرت اقتصادی برتر در اروپا و جهان تبدیل شد به نحوی که هم‌اکنون قدرت مالی و اقتصادی این کشور به نوعی زیربنای یورو پول واحد اروپایی را تشکیل می‌دهد. در

چنین شرایطی وقتی آلمان را مهمترین عنصر اتحادیه اروپا بدانیم به‌طور خودکار صدراعظم آن را نیز می‌توانیم یکی از قدرتمندترین سیاستمداران این اتحادیه و حتی جهان به شمار آوریم. چیزی که برای آنگلا مرکل مصداق داشته و در رسانه‌ها همواره از او به‌عنوان یکی از قدرتمندترین زنان سیاستمدار جهان یاد می‌کنند. اما آیا واقعا چنین است؟

کاراکتر قدرتمند، برتر از قدرت نظامی و اقتصادی

چرا مرکل را با وجود قدرت اقتصادی مهیب آلمان نمی‌توانیم سیاستمداری بانفوذ محسوب کنیم؟ شاید تصور کنید دلیلش عدم‌عضویت دایم آلمان در شورای امنیت، نداشتن حق وتو و فقدان بمب اتم در ساختار دفاعی آن است. خب، انگلستان همه اینها را دارد! آیا ترزا می نخست‌وزیر این کشور زن قدرتمندی در وادی سیاست محسوب می‌شود؟ درست است که قدرتمند بودن یک سیاستمدار چه مرد و چه زن، به پشتوانه سیاسی، اقتصادی و نظامی آن کشور بستگی تام دارد، اما نکته‌ای که این میان نباید از یاد برد شخصیت و کاراکتر فردی است. مشهور است که در دوران نخست‌وزیری مارگارت تاچر، لطیفه‌ای بین مردم انگلستان رایج بود به این مضمون که: «کابینه انگلستان یک مرد دارد و آن هم مارگارت تاچر است». در این ایام که چند روزی بیشتر از مرگ جرج بوش پدر نمی‌گذرد ذکر این واقعیت تاریخی خالی از لطف نیست که در زمان اشغال کویت از سوی عراق، آمریکا به دلایل مختلف تمایلی به دخالت در این موضوع نداشت، اما مارگارت تاچر با توجه به رابطه سنتی انگلستان با کویت، شخصا راهی واشنگتن شد و تا جرج بوش پدر را برای تدارک دیدن حمله‌ای بزرگ علیه عراق راضی نکرد به لندن برنگشت!

معما

اعلامیه جهانی حقوق بشر بر بستر منشور کوروش

امروز مصادف است با هفتادمین سالگرد تصویب اعلامیه جهانی حقوق بشر. ۷۰ سال پیش در چنین روزی، برابر ۱۰ دسامبر ۱۹۴۸ میلادی، این اعلامیه در مجمع عمومی سازمان ملل متحد در پاریس به تصویب رسید. متن این اعلامیه در ۳۰ ماده به تشریح دیدگاه کشورهای رأی دهنده در خصوص معنی و مفهوم حقوق بشر پرداخته و حقوق مدنی، فرهنگی، اقتصادی، سیاسی و اجتماعی را در بر می‌گیرد. ۲۴۸۶ سال پس از نگارش منشور کوروش کبیر که به عقیده بسیاری نخستین منشور حقوق بشر در طول تاریخ شناخته می‌شود، اعلامیه جهانی حقوق بشر با ۴۸ رأی موافق، ۸ رأی ممتنع و بدون رأی مخالف تصویب شد.

نوشتن نخستین بیانیه حقوق بشر روی گل پخته

یک‌سال پس از فتح بابل به دست کوروش کبیر در ۵۳۸ قبل از میلاد، به دستور او روی استوانه‌ای از گل پخته به ابعاد ۲۲/۵ در ۱۰ سانتی‌متر، متنی نگاشته شد که شروع آن با گفتاری از مردوک خدای بابلی‌ها بود و در ادامه پس از اشاره به قصد کوروش از فتح بابل و تضمین صلح و امنیت و احترام به عقاید مذهبی بابلیان، بر بازسازی معبد و بازگشت تبعیدی‌ها به میهن خود تأکید می‌شد. در متن این منشور بارها بر ورود بدون خون‌ریزی ارتش ایران به بابل اشاره شده و نجات مردم از ظلم نبونعید آخرین پادشاه بابل دلیل اصلی لشکرکشی ذکر می‌شود. پس از ذکر دلایل فتح بابل، دستورات و انتظار کوروش از سپاهیانش در برخورد با بابلیان دیگر خطوط استوانه را تشکیل می‌دهند: «من برای همه انسان‌ها آزادی پرستش خدایان‌شان را برقرار کردم و فرمان دادم که هیچ کس حق ندارد به این دلیل مورد بدرفتاری قرار بگیرد. من فرمان دادم که هیچ خانه‌ای ویران نشود. من صلح و آسایش را برای تمام انسان‌ها تضمین کردم.» شاید مهمترین بخش منشور کوروش را باید در این جمله جست‌وجو کرد: «برده‌داری باید در همه جهان منسوخ شود.» همین جمله یکی از دلایلی بود که منشور کوروش را به‌عنوان نخستین بیانیه حقوق بشر در جهان شناساند و حتی سازمان ملل متحد نیز بر آن صحه گذاشت.

همه مخالفان، از شوروی تا عربستان سعودی

جهان دو جنگ خانمانسوز و بیش از ۱۰۰ میلیون کشته را باید پشت سر می‌گذاشت تا کشورهای جهان به این نتیجه برسند که برای تبیین حقوق اولیه و انسانی که همگان فارغ از رنگ پوست، نژاد، دین، جنسیت از آن برخوردار باشند، لازم است متنی تهیه شده و همه آن را به شکل رسمی تأیید کنند. ایران به‌عنوان یکی از کشورهای موسس سازمان ملل متحد، در جریان تهیه متن و بحث‌های مربوط به مفاد و بندهای این اعلامیه حضوری جدی داشت و نهایتاً جزو ۴۸ کشوری بود که به اعلامیه جهانی حقوق بشر رأی مثبت داد. اتحاد جماهیر شوروی، اوکراین، بلاروس، یوگسلاوی، لهستان، چکسلواکی، عربستان سعودی و آفریقای جنوبی ۸ کشوری بودند که در مجمع عمومی سازمان ملل متحد به این اعلامیه رأی ممتنع دادند. آفریقای جنوبی به دلیل منع سیاست‌های نژادپرستانه در برخی بندهای بیانیه، شوروی به دلیل بندی که ترک کشور و انتخاب محل سکونت را یک حق دانسته بود و عربستان به خاطر بند موسوم به حق تغییر دین و باور به این بیانیه رأی ممتنع دادند.

جدول شماره ۱۵۶۶

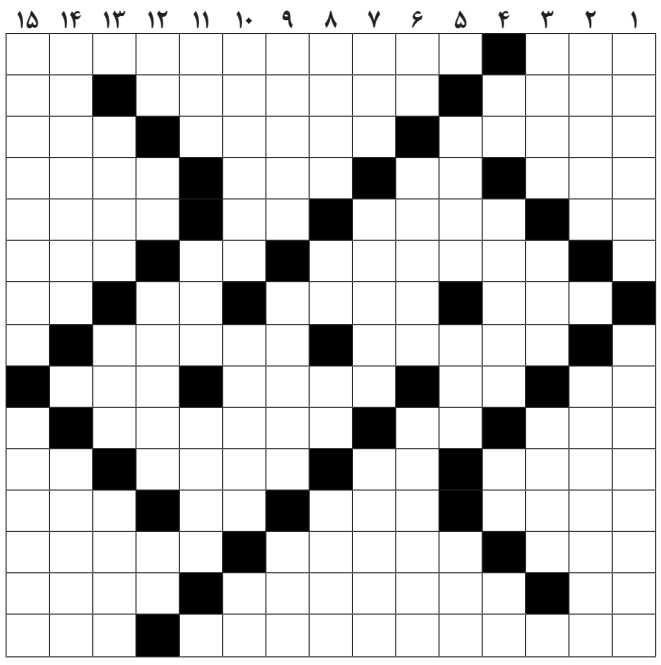

افقی

۱-همراه خُلق-نویسنده مشهور روسی صاحب اثر جنایت‌ومکافات
۲-مایل و خواهان-تقلب در وزن جنس هنگام معامله-اثر کثیفی
۳-آرزوی بزرگ-داروخانه قدیمی-مثل و مانند
٤-سازمان جاسوسی آمریکا-آرواره-قصد-آسوده
٥-علامت ابتدا-تیری که پیکان آن دو شاخه باشد-حس بویایی-خوب وزیبا
٦-پیشخدمت رستوران-چاشنی چای-مقابل صغر
۷-جوهر بدن-اقیانوس آرام-کنار و پهلو-رفوزه
۸-صداقت-پیغمبر، رسول
۹-صدای درد-ماه سرد-اصطلاحی در شطرنج-درآمد
۱۰-تمام و جمیع-طاقچه-مجموعه کل هستی
۱۱-درجه سرگرد قدیمی-ضمیر دور-چراغ قدیمی-از ماه‌های فرنگی
۱۲-درخت خرما-مرد جوان-کارگاه جولاهی-پولک‌ماهی
۱۳-انگشت بزرگ-سقا-از فرشتگان مغضوب الهی
١٤-شامل همه-نیاز بیماران دیابتی-دیوانه
۱۵-ژورنالیست-صندلی دوچرخه

عمودی

۱-استان سه‌تکه-از شهرهای اصفهان
۲-ریختن پول به حساب-از آهنگ‌های موسیقی قدیمی
۳-تاراج-ایستگاه قطار-ذات و حقیقت هر چیز
٤-آش-واحد ظرفیت الکتریکی-نقش تئاتری-یک‌لحظه
٥-کرنای کوچک-بدبوی پرخاصیت-محل قربانی حاجیان
٦-آفت-کلاه ایمنی-نام عمومی هر رژیمی که بر دیکتاتوری و تعصبات نژادی استوار باشد
۷-شنیدن-از غلات-زبانه ترازو
۸-دریافتن مطلب-نماد لاغری-کشور اروپایی-وال
۹-آماده‌شدن سپاه-پارچه‌ای که با آن دست و صورت را پاک کنند-رئیس و امیر
۱۰-چهارنعل رفتن اسب-حوض آب گرم در حمام‌های قدیمی-نفس آخر
۱۱-جوهر شمشیر-گل سیاه-بخشش و عطا
۱۲-قیمت-تکنیک-کنایه از فرد بی‌شرم و حیا-غذای رقیق
۱۳-انباز-لباس-هر نوع عمل سرد کردن
١٤-از صورت‌های فلکی که به شکل سگ بزرگ است-آهنگ
۱۵-کنایه از متحیر و متعجب شدن-معما

حل جدول شماره ۱۵۶۵

	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
۱	ف	ی	ل	گ	و	ش	■	م	ی	س	ی	س	ی	پ	ی
۲	ت	ک	ل	■	ا	ن	ر	■	ک	ت	ک	■	ن	ی	ا
۳	و	ی	■	غ	ر	ی	ض	ه	■	م	ب	ل	■	ک	د
۴	س	■	ب	د	ی	■	ا	ر	ت	■	ا	ب	ک	■	و
۵	ن	د	■	و	ت	ر	■	م	ن	ا	ر	ه	■	خ	ا
۶	ت	ل	ا	■	ه	ن	د	■	د	ر	ه	■	ب	ا	ر
۷	ز	■	ف	ی	■	ه	ا	ن	ر	ی	■	م	ا	ل	ه
۸	■	ا	ت	ش	ی	■	ش	م	س	■	ی	ک	ر	و	■
۹	د	ر	ا	م	■	ک	پ	و	ت	ر	■	ر	ک	■	د
۱۰	ن	ا	پ	■	ا	م	و	■	ی	ا	ک	■	د	ع	ا
۱۱	ک	ک	■	ف	ر	ا	ر	ی	■	ک	ا	ف	■	ز	و
۱۲	ی	■	ا	و	ت	■	د	ر	م	■	ب	ل	د	■	ی
۱۳	ش	ل	■	ت	ی	ک	■	ا	ت	ر	ی	ش	■	پ	ن
۱۴	و	چ	ب	■	ش	ر	م	■	س	خ	ن	■	م	ا	چ
۱۵	ت	ن	د	گ	و	ی	ا	ن	■	ت	ه	ب	ن	د	ی